

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างเกณฑ์ประเมินผลการศึกษากิจกรรมของ นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี โดยประเมินในด้านการปฏิบัติการพยาบาล และการบริหาร งานพยาบาลขั้นพื้นฐาน เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้ในทุกสาขาการพยาบาลที่มีลักษณะการ ปฏิบัติงานที่คล้ายกัน โดยดำเนินการสร้างเกณฑ์ประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า และนำไป ทดลองใช้กับนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และทำการหาความเที่ยง และความตรงของ เกณฑ์ประเมินผลนั้น

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

กำหนดคุณลักษณะที่ดีของผู้ที่จะจบการศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี โดยให้ สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ ออก เป็น 2 คุณลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. พยาบาลที่ดีควรมีความสามารถในด้านการปฏิบัติการพยาบาลเป็นอย่างดี
2. พยาบาลที่ดีควรมีความสามารถในการบริหารงานพยาบาลขั้นพื้นฐาน

จาก 2 คุณลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมและมาตรการสำหรับวัดคุณลักษณะ เหล่านี้ เป็นข้อความซึ่งครอบคลุมลักษณะแต่ละด้านอย่างครบถ้วน แลวนำข้อความเหล่านั้นไปทำการ คัดเลือกโดยคณาจารย์พยาบาลในสถาบันการพยาบาล จำนวน 6 แห่ง และทำการแก้ไข ปรับปรุงเกณฑ์ประเมินผลนั้น และทำการคัดเลือกอีกครั้งโดยคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้เกณฑ์ลงความเห็นตรงกันร้อยละ 80 ผลปรากฏว่า ได้เกณฑ์ ประเมินผลสำหรับวัดคุณลักษณะ 2 ด้าน จำนวน 83 ข้อ แบ่งเป็น ความสามารถในการปฏิบัติ การพยาบาล จำนวน 43 ข้อ และความสามารถในการบริหารงานพยาบาลขั้นพื้นฐาน 40 ข้อ

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ ได้แก่ อาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษา จำนวน 6 แห่ง จำนวน 93 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้เกณฑ์ประเมินผลเพื่อหาความเที่ยงและความตรงของเกณฑ์ประเมินผล ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) ปีที่ 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2521 ซึ่งฝึกปฏิบัติงานในระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนทั้งสิ้น 100 คน

ในการรวบรวมข้อมูล ได้นำเกณฑ์ประเมินผลที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์พยาบาลที่ทำกรนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาประจำแต่ละหอผู้ป่วย และพยาบาลหัวหน้าตึกหรือพยาบาลประจำการ ทำการสังเกตพฤติกรรม และประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ตลอดช่วงระยะเวลาที่ฝึกปฏิบัติงาน ประมาณกลุ่มละ 2 อาทิตย์

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากเกณฑ์ประเมินผลนั้นมาหาความเที่ยงของเกณฑ์ประเมินผล ใช้สูตรการหาความเที่ยงโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของ ฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance) โดยการหารวมทุกชั้นปี แยกชั้นปี ผลค่า ความเที่ยงของการตัดสินของผู้ตัดสิน 1 คน และหาค่าเฉลี่ยความเที่ยงของการตัดสินที่เกิดจากผู้ตัดสินทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

1. ได้เกณฑ์ประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมและมาตรการในการวัดคุณลักษณะ 2 ด้าน คือ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 43 ข้อ และความสามารถในด้านการบริหารการพยาบาลขั้นพื้นฐาน จำนวน 40 ข้อ
2. ค่าความเที่ยงของเกณฑ์ประเมินผลทั้งหมดนี้ ได้เท่ากับ 0.9904 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ ± 3.76 แยกหาเป็นชั้นปี ได้ค่าความเที่ยงของเกณฑ์ประเมินผลจากการศึกษาเฉพาะนักศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 0.9893 ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปีที่ 3 ได้เท่ากับ 0.9879 ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 0.9906 และ

มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ $\pm 3.68, \pm 4.21, \pm 2.38$ หน่วยคะแนนตามลำดับ

3. ค่าความเที่ยงในระหว่างผู้ประเมิน มีตั้งแต่ $-.40$ ถึง $.61$ และค่าเฉลี่ยความเที่ยงของผู้ตัดสิน 1 คน มีตั้งแต่ -1.34 ถึง $.76$

4. ค่าความตรงตามสภาพของเกณฑ์ประเมินผลเมื่อให้คะแนนสัมฤทธิ์ผลวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ และกัลยาศาสตร์ เป็นเกณฑ์ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ $.06$ ถึง $.38$ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$

เมื่อใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลของวิชาการพยาบาลมารดาและทารกเป็นเกณฑ์ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 ในส่วนการปฏิบัติการพยาบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ $-.60$ ถึง $.42$ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$

เมื่อใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลของวิชาการบริหารงานในหอผู้ป่วยเป็นเกณฑ์ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 ในส่วนการบริหารงานพยาบาลขั้นพื้นฐาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ $-.07$ ถึง $.32$ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$

เมื่อใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการพยาบาลอายุรศาสตร์และกัลยาศาสตร์เป็นเกณฑ์ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลปีที่ 4 ส่วนการปฏิบัติการพยาบาลได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตั้งแต่ $-.31$ ถึง $.03$ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$

เมื่อใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลของวิชาการบริหารงานในหอผู้ป่วยเป็นเกณฑ์ ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลปีที่ 4 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ $-.50$ ถึง $-.10$ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนี้เป็น เกณฑ์ประเมินผลการศึกษาระดับปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี ประเมินในคุณลักษณะ 2 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเกณฑ์นี้ผู้วิจัยมุ่งหวังจะนำไปใช้ประเมินความสามารถของนักศึกษาในด้านการปฏิบัติการพยาบาล ในแง่การประเมินความต้องการ การวางแผน การให้การพยาบาล การประเมินผล

การปฏิบัติการพยาบาลและความคิดริเริ่มในการให้การพยาบาล และในด้านการบริหารงาน
 ขั้นพื้นฐาน ก็มุ่งประเมินในแง่ลำดับขั้นพื้นฐานในการบริหารงานพยาบาลในหอผู้ป่วย คือ
 การวางแผนมอบหมายงาน การนิเทศงาน ความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ และความ
 รับผิดชอบต่อการบริหารงาน การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ ความมีมนุษยสัมพันธ์
 ความเป็นผู้นำ และการปรับปรุงพัฒนาตนเอง โดยให้เป็นไปตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายของ
 เนื้อหาหลักสูตร โดยเน้นหลักกว้าง ๆ ซึ่งกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถนำไปใช้กับผู้ป่วยได้ใน
 สถานการณ์ต่าง ๆ มากกว่าจะไปใช้ในการพยาบาลเฉพาะ พุทธิกรรมและมาตรการที่ผู้วิจัย
 สร้างขึ้นนี้เพื่อที่จะให้ข้อความเหล่านั้นสามารถนำไปใช้ในการพยาบาลหลายสาขา

2. ค่าความเที่ยงของเกณฑ์ประเมินผลที่ได้จากการวิเคราะห์ เป็นค่าความคงที่
 ภายใน วิเคราะห์ด้วยวิธีการของฮอยท์ โดยวิเคราะห์รวมทุกชั้นปี ได้เท่ากับ 0.9904 และ
 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ ± 3.76 หน่วยคะแนน และได้แยก
 วิเคราะห์ตามชั้นปี 2, 3 และ 4 ปรากฏว่าได้เท่ากับ 0.9893, .9879, .9966
 ตามลำดับ และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ $\pm 3.68, \pm 4.21, \pm 2.38$
 หน่วยคะแนน ตามลำดับ นับได้ว่า เกณฑ์ประเมินผลนี้มีค่าความเที่ยงที่สูง กิลฟอร์ด¹ ได้
 เสนอไว้ว่า ในทางปฏิบัติโดยปกติค่าความเที่ยงของแบบประเมินควรมีค่าตั้งแต่ .70 ถึง .98
 และจาก เดวิส² กล่าวว่า จากประสบการณ์ พบว่า ในการวัดลักษณะบุคคลค่าสัมประสิทธิ์
 ความเที่ยงไม่ควรต่ำกว่า .75 แต่ถ้านในกลุ่มตัวอย่างมีน้อย ตั้งแต่ 25-50 คน ค่าสัมประสิทธิ์
 ความเที่ยง 0.50 ก็สามารถใช้ได้ แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ ควรจะเลือกใช้แบบประเมิน
 ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงสูง ในระหว่างแบบประเมินประเภทเดียวกัน ที่มีค่าความตรงเท่ากัน

¹J.P. Guilford, Fundamental Statistics in Psychology and Education, p.104.

²Frederick B. Davis, Educational Measurements and Their Interpretation (California:Wadworth Publishing Co., 1966), p.24.

3. ค่าความเที่ยงของการตัดสิน และค่าเฉลี่ยความเที่ยงของผู้ตัดสิน 1 คน ปรากฏว่า มีค่าต่ำ จนถึงระดับปานกลาง ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

ก. ความแตกต่างของผู้ประเมิน ซึ่งได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบประจำศึก ซึ่งโดยทั่วไปมีความรู้และประสบการณ์ในการประเมินนักศึกษาและมีเวลาในการสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ส่วนหัวหน้าศึก หรือพยาบาลประจำการนั้น เป็นผู้ที่ถูกขอร้องให้ช่วยสังเกตและประเมินผล ซึ่งปกติก็มีหน้าที่ประจำของตนอยู่แล้ว อาจจะทำให้มีเวลาน้อยในการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา ทำให้ความเห็นในการประเมินผลระหว่างอาจารย์ในเทศและพยาบาล หัวหน้าศึกไม่สอดคล้องกัน

ข. สภาพของผู้ป่วยในขณะปฏิบัติงานของนักศึกษาที่แตกต่างกัน

ค. สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

ง. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาเอง

ซึ่งสาเหตุดังกล่าวนี้ อาจจะทำให้มีผลในการประเมินการปฏิบัติของนักศึกษาแตกต่างกัน เพราะช่วงเวลาที่นักศึกษาถูกสังเกตนั้นอาจไม่ใช่เวลาเดียวกัน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะเป็นปัจจัยทำให้เกิดความแปรปรวนในการประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาได้มาก

4. ค่าความตรงของเกณฑ์ประเมินผล เป็นการหาความตรงตามสภาพ โดยการนำคะแนนจากเกณฑ์ประเมินผล มาหาค่าสหสัมพันธ์กับสมฤทธิผลวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ปรากฏว่า ค่าสหสัมพันธ์ในระดับต่ำ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีบางค่ามีแนวโน้มไปในทางลบ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มากาเรต เอ. ดัน¹ และในทำนองเดียวกันก็สอดคล้องกับผลการศึกษารวิจัยในประเทศไทย ในแง่การหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนภาคปฏิบัติกับคะแนนภาคทฤษฎี และพบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสองชุดนี้มีค่าต่ำ และบางครั้งมีสหสัมพันธ์กันในทางลบ ได้แก่การวิจัย

¹Margaret, A. Dunn, Ibid., pp.502-509.

ของ เถลิงศรี ศิลปจารย์¹ และ กาญจนา รัตนวิบูลย์² ในปีพ.ศ.2516 ลักษณ์ กลิ่นสาย³
ในปี พ.ศ.2517 ปิยะวาท บางสัมฤทธิ์⁴ ปีพ.ศ.2518 นิตยา ศุภศาสน์⁵ ในปีพ.ศ.2519
และ พรศรี ศรีธัญญาพร⁶ ในปีพ.ศ.2519

ซึ่งสาเหตุที่ค่าความตรงต่ำเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

ก. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาต่าง ๆ ที่นำมาเป็นเกณฑ์นั้น
ได้จากแบบสอบที่อาจารย์ผู้สอนสร้างขึ้นเอง ไม่มีการหาความเที่ยงและความตรงของ
แบบสอบ อาจทำให้ไม่เป็นตัวแทนของความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาในวิชาต่าง ๆ

ข. การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนการฝึกปฏิบัติงานไม่ควบคู่กับการเรียน
ของนักศึกษา เนื่องจากจำนวนนักศึกษามีมากในการปฏิบัติจึงต้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อย 4-8 คน
แล้วหมุนเวียนฝึกไปตามทีละผู้ช่วยต่าง ๆ และจัดให้ขึ้นฝึกงานตั้งแต่เริ่มเรียนภาคทฤษฎี ดังนั้น
ในระยะแรกนักศึกษายังไม่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเพียงพอ แต่ต้องขึ้นฝึกไปก่อน หรือบางกลุ่ม
เรียนเนื้อหาวิชาไปนาน แล้วขึ้นฝึกภายหลัง อาจจะทำให้ลืม เนื้อหาวิชา ซึ่งจากกรณีดังกล่าว
ทำให้นักศึกษาไม่สามารถนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้ในขณะปฏิบัติงานได้ จึงทำให้คะแนนความ
สามารถในการปฏิบัติงานคลาดเคลื่อนไปได้

ค. ในการคำนวณหาความเที่ยงได้แยกตามตึก และการเก็บข้อมูลอยู่ในระยะ
เวลาจำกัด (ประมาณ 2 สัปดาห์) ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลในแต่ละตึกได้มาก จึงทำให้
ได้กลุ่มตัวอย่างน้อย จึงทำให้ค่าที่คำนวณได้ออกมาน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

ง. ในการสังเกตอาจารย์ผู้ทำการสังเกตพฤติกรรมมีน้อยไม่เพียงพอกับจำนวน

¹เถลิงศรี ศิลปจารย์, เรื่องเดียวกัน.

²กาญจนา รัตนวิบูลย์, เรื่องเดียวกัน.

³ลักษณ์ กลิ่นสาย, เรื่องเดียวกัน.

⁴ปิยะวาท บางสัมฤทธิ์, เรื่องเดียวกัน.

⁵นิตยา ศุภศาสน์, เรื่องเดียวกัน.

⁶พรศรี ศรีธัญญาพร, เรื่องเดียวกัน.

นักศึกษา ส่วนหัวหน้าตึก ก็มั่งงานประจำที่จะต้องรับผิดชอบในตึกด้วย ดังนั้นเวลาการสังเกต
พฤติกรรมไม่เพียงพอ จึงทำให้การประเมินพฤติกรรมคลาดเคลื่อนไปได้

ขอเสนอแนะ

1. เกณฑ์ประเมินผลที่สร้างขึ้นนี้ ยึดปรัชญาและจุดมุ่งหมายการศึกษาของคณะ
พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉะนั้นสถาบันใดจะนำไปใช้ควรจะได้พิจารณาแก้ไข
ให้เหมาะสมกับปรัชญาและจุดมุ่งหมายของสถาบันนั้น
2. ในสถาบันการศึกษาพยาบาลทุกแห่ง ควรจะให้ความสนใจและทำการศึกษา
วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบประเมินการศึกษากาคนปฏิบัติของนักศึกษา ตลอดจนมีการ
ปรับปรุงแก้ไขข้อสอบสัมฤทธิผลวิชาการพยาบาลต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐาน มีทั้งความเที่ยง
และความตรง
3. ควรจัดให้มีศึกษาอบรมแก่คณาจารย์ผู้ทำหน้าที่นี้ เทศการปฏิบัติงานของนักศึกษา
ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการที่มีหน้าที่ในการประเมินผลนักศึกษา ในเรื่องของการประเมินผล
การศึกษากาคนปฏิบัติ เพื่อให้เกิดมโนทัศน์ที่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการประเมินการปฏิบัติ
ของนักศึกษา
4. ควรได้มีการพิจารณาปรับปรุงจัดโปรแกรมการเรียนภาคทฤษฎี และการฝึก
ปฏิบัติงานของนักศึกษาให้สอดคล้องกัน
5. ควรทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่าง การประเมินผลโดยอาจารย์ผู้นี้เทศ
และตัวนักศึกษาเอง เพื่อที่จะให้การประเมินผลถูกต้องตามความเป็นจริง และเกิดความเข้าใจ
อันดีระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน อันจะเป็นผลในการที่จะช่วยแนะข้อบกพร่องในการ
ปฏิบัติงานของนักศึกษา
6. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน บุคลิกภาพกับการฝึก
ปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล
7. ควรจะมีการตรวจสอบเกณฑ์ประเมินผล โดยวิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบ
เพื่อศึกษาโครงสร้างของตัวประกอบของคุณลักษณะที่ต้องการวัด